

DEN UHELBREDELIGT HJEMLØSE KINESISKE DAGBOGSFIKTION

Om Lu Xuns og Ding Lings sygdomsramte dagbogsskrivere

INTRODUKTION

Æren for at have introduceret en litterær udforskning af sindet i kinesisk litteratur tilskrives almindeligvis forfatterne Lu Xun (1881-1936) og Ding Ling (1904-1986).¹ I begge tilfælde forekommer dette nybrud i form af dagbogsnoveller. For Lu Xuns vedkommende er der tale om "En gal mands dagbog" ("狂人日记") fra 1918, og for Ding Ling er det "Frøken Sofies dagbog" ("莎菲女士的日记") fra 1928. Disse litteraturhistorisk banebrydende fortællinger vakte enorm opmærksomhed i deres samtid, og eftertidens reception af dem kom til at udøve afgørende betydning for deres forfatters livsbaner i en periode og et miljø, hvor litteraturen blev regnet for en væsentlig samfundsforandrende kraft. Interessant nok lider begge disse fiktive dagbogsskrivere af alvorlig sygdom.

Der findes meget få forgængere i kinesisk litteratur for de syge karakterer hos Lu Xun og Ding Ling. Fraværet af syge litterære karakterer skyldes muligvis en kulturel utilbøjelighed til at beskæftige sig med uheldssvangre

1 Jeg vil gerne takke redaktørerne og en anonym fagfælle for værdifulde kommentarer. Tak også til Carlsbergfondet for deres økonomiske støtte af mit postdoc-projekt.

emner, samt at andre figurer – ikke mindst spøgelse, dæmoner og religiøse magikere – har fungeret som de primære rolleindehavere i narrativer om fysisk og psykisk skrøbelighed i kinesisk kultur- og litteraturhistorie. Inspireret af de to nævnte forfattere ser vi imidlertid adskillige sygdomsramte karakterer i værker af Kinas væsentligste forfattere i perioden fra 1920'erne til 1940'erne. Sygdom figurerer således væsentligt i berømmede værker af Ba Jin, Yu Dafu, Cao Yu og Zhang Ailing. Sygdommen som litterært topos forsvinder imidlertid med etableringen af Den kinesiske Folkerepublik i 1949, og vi skal helt op til 1980'erne, før fiktive karakterer på det kinesiske fastland atter ser deres helbred truet af sygdom.

Denne artikel analyserer sygdomsmotiver i Lu Xuns og Ding Lings forfatterskaber – med fokus på deres respektive gennembrudsnoveller – for at finde ud af, hvorfor dagbogsskriveres narrativer om sygdom kom til at stå så centralt i den tidlige kinesiske modernisme. Afslutningsvis gives også et bud på, hvorfor sygdom atter forsvandt som topos i de første tredive år af Folkerepublikkens historie.

DEN HISTORISKE, MEDICINSKE OG MORALSKE KONTEKST

1910'erne og 1920'erne var kaotiske årtier i Kina. Opiumskrigen, krigsnerdelaget til "lillebror" Japan i 1895 og de europæiske stormagters invasion af Beijing i 1900 affødte voldsomme stridigheder i Kinas elite, og en stor del af den reformivrige intelligentsia måtte flygte til Japan for at redde livet eller for at søge moderne uddannelse. I løbet af få årtier blev det tusindårige kejserdømme løbet over ende af urbanisering, udenlandsk invasion og intensivering af kapitalistisk-betingede arbejdsforhold, der førte til politisk og social disintegration og kulminerede i borgerkrig i 1930'erne.

Mindre velkendt, men mindst lige så vigtigt for at forstå sygdomsmotivet, er Kinas medicinske tradition. Fundamentalt anså denne tradition kroppens indre organer som forbundne via et system, der tillod cirkulationen af *qi* (livsenergi). Det sunde menneskes cirkulation af *qi* var i harmoni med livskraftens universelle cirkulation, men denne harmoni måtte konstant vedligeholdes (Unschuld; Sivin). Vejrfænomener – særligt vind – var udtryk for forandringer i den kosmiske balance, der øvede afgørende

Fig. 1. Soldater fra de lande (undtagen Rusland), der deltog i invasionen af Nordkina i 1900: Fra venstre til højre gælder det Storbritannien, USA, Australien, Indien, Tyskland, Frankrig, Østrig-Ungarn, Italien og Japan.

Foto uploaded til <https://flickr.com/photos/155661213@N08/49652330563> og Wikimedia Commons af Julius Jäskeläinen. Det oprindelige foto er senere farvelagt.

indflydelse også på menneskers helbred. Dette fokus på forholdet mellem meteorologi og menneskers sundhed "vidnede om en legemliggjort ængstelse for et foranderligt selv i et foranderligt univers" (Kuriyama, "The Imagination of Winds" 37. Alle oversættelser i artiklen er mine egne).

Vejrlige omslag var potentielt sygdomsfremkaldende, fordi de udsatte menneskekroppen for viskøse substanser, der kunne trænge ind gennem kroppens mikroskopiske åbninger:

Først trænger sygdommen gennem huden og porerne, dernæst synker den ubarmhertigt indad – ind i årerne, senerne, kødet, de indre organer og ind i knoglernes marv. Så længe den stadig svæver nær porerne, kan den stadig uddrives med fx grødomslag eller akupunktur; når den borer sig dybere ned, må der indtages medicin, indtil sygdommen omsider når knoglemarven, hvor ingen kur kan nå (Kuriyama, *The Expressiveness of the Body* 164).

Heraf får vi de to hyppigste praksisser i traditionel kinesisk medicin: akupunktørens nåle der letter gennemstrømningen af *qi*, og de til patientens sygdomsbillede nøje afstemte urteafkog, der tilfører *qi* til specifikke organer. Kroppens beholdning af *qi* kunne også påvirkes af voldsomme følelser, særligt seksuelt begær, og også her koncentreredes bekymringen om grænsekrydsende væsker. I første halvdel af det tyvende århundrede fandt dette særligt udtryk i udbredt frygt for *yijing* (遺精) – der kan oversættes som "essens-tab" – hvis primære symptomer var ufrivillig sædafgang og nattesved (Shapiro).

Denne opmærksomhed på fysisk porøsitet er formentlig relateret til opfattelsen af sociale relationer i Østasien. Ifølge den mest indflydelsesrige konceptualisering heraf er asiatiske kulturer fælles om "specifikke opfattelser af individualitet der insisterer på, at individer fundamentalt set er beslægtede med hinanden. Fokus er på forbundetheden med andre, på at passe ind samt på harmonisk afhængighed" (Markus og Kitayama 224). Dette "interdependent view of self" står i kontrast til et "independent view of self," der er karakteristisk for individer rundet af en euro-amerikansk kulturbaggrund, hvor selvet ifølge normative forventninger bør konstituere sig som en selvberørende enhed.²

Disse antagelser om porøsitet over for nærmiljøet følges af en stærk distinktion mellem in- og out-groups (Yamagishi; Chen og Li). Denne grænsesætningsiver ses arkitektonisk i brugen af høje mure til at skabe afgrænsede rum, der kendetegner kinesisk arkitekturtradition tilbage til de tidligste fund (Steinhardt). Arkitekturens helbredsmæssige forbindelser udtrykkes tydeligst i *fengshui* – der netop betyder "vind (og) vand" – hvor

2 For en grundigere gennemgang af ligheder mellem krops- og personlighedsopfattelser i medicinske og psykologiske konceptualiseringer se min artikel (Sørensen).

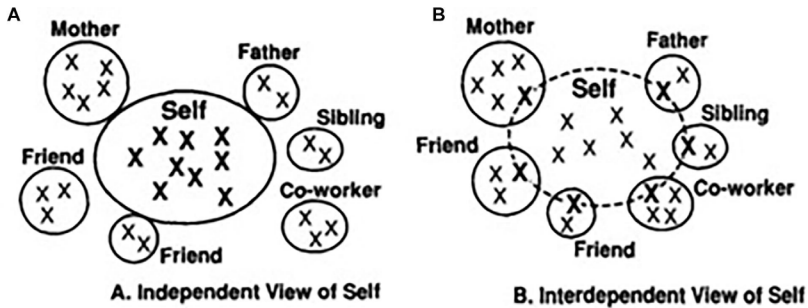

Fig. 2. Markus og Kitayama 226.

en lang række praksisser, herunder boligindretning, søges tilpasset for at lade verdens energistrømme cirkulere på helbredsopsummerende vis (Bruun).

Inde bag murene finder vi det kinesiske *jia* (家), der betyder såvel hjem som familie. Hjemmet har i århundreder spillet en fremtrædende rolle i elitens reproduktion og selvforståelse, bl.a. fordi hjemmet dannede ramme om forfædredyrkelsen. Hjemmet som religiøst centrum "legemliggjorde i mikrokosmos de køns-, generations- og rangshierarkier, der findes i Kinas sociale orden og som knytter alle deltagere til samfundsordenens makrokosmos" (Bray 4). Hjemmets og familiens betydning blev yderligere befæstet af en medicinsk forestilling om, at indtagelse af kød og blod fra nære slægtninge var helbredende. Som Tina Lu skriver:

I den sene dynastiske periode [dvs. 1800-tallet] var filialitet og kannibalisme uadskilleligt forbundne, som det fremgår af qing-dynastiets lokalhistorier, hvori den filiale handling, der nævnes frem for alle andre, er kannibalisme eller *gegu* 割股 (bogstaveligt, 'at skære et lem af'): filiale sønner og døtre bruger stykker af deres lemmer til at koge helbredende supper til deres forældre. Vi ved ikke, hvor almindeligt dette var i praksis, men det var i hvert fald en central del af forestillingen om filial opførsel (Lu 148).

Alt i alt kan vi sige, at der på tværs af mange domæner i kinesisk tradition og dagligliv praktiseres en åben personlighedskonstruktion centreret omkring slægt og familie. Antagelserne om det gavnlige og uafvendelige

i denne nærmiljøets porøsitet er blevet akkompagneret af bastante fysiske og symbolske mure omkring det nære fællesskab. Det normative krav om at ofre sig for slægten har nydt et korporligt korrelat i medicinske antagelser om, at børn og svigerbørn med god effekt kunne anvende deres eget kød og blod til at fremstille medicin til skrantende forældre og svigerforældre. At beskytte sit gode helbred er m.a.o. at forvalte sine porøse grænser, så det sundhedsfremmende tillades adgang, mens viskøse patogener holdes ude.

LU XUN: AT FØLE SIG HJEMME I FAMILIENS (S)KØD

Lu Xun, der ifølge de seneste optællinger anvendte mere end 170 pseudonymer i sin karriere (Guo 35), publicerede i en bred vifte af genrer, bl.a. noveller, poesi, litteraturkritik og essays om dagsaktuel samfundspolitik i tilgift til et indflydelsesrigt værk om Kinas litteraturhistorie. Han oversatte desuden tekster af mindst 110 udenlandske forfattere, primært fra japansk og tysk (Zhang). Ved sin død blev Lu Xun af mange regnet for Kinas væsentligste forfatter, og der var tusindvis af deltagere både til hans begravelsesoptog i 1936 og til hans ombegravelse tyve år senere (Denton 181). Den kinesiske partistat har til stadighed hædret Lu Xun over alle andre kinesiske forfattere, om end partistaten har justeret det offentlige billede af ham i takt med statens sociale og politiske reformer (Davies 4).

”En gal mands dagbog” blev publiceret i maj 1918 i Kinas fremmeste litteraturtidsskrift, *Ny Ungdom* (新青年), hvor den samtidig markerede Lu Xuns fødsel, da det var første gang, han anvendte dette pseudonym, der er baseret på hans mors slægtsnavn. Novellen, hvis handling er inspireret af Gogols novelle af samme navn, er en dagbogsfortælling, der rammesættes af et par korte afsnit, hvor en unavngiven person beretter om sin visit hos to brødre, et par tidligere klassekammerater, aflagt i anledning af den enes sygdom. Da rammefortælleren når frem, er den syge bror blevet erklæret kureret for sit forfølgelsesvanvid og rejst bort for at tage et offentligt embede. Fortælleren får dagbogen af den tilbageblevne bror, og han beslutter sig for at gengive dele af den til senere tiders medicinske forskning. Resten af novellen udgøres af dagbogsfragmenterne, hvori skribenten efterhånden overtyder sig selv om, at han er omgivet af kannibaler.

Der er flere årsager til, at novellen har fået status som Kinas første moderne litterære værk.³ For det første er novellen en af de første jeg-fortællinger i kinesisk litteratur, og den er den første af disse, der søger at tilnærme sig et menneskes tankestrøm. Hvor titlen i sig selv peger på, at jeg-fortælleren er gal, så konnoterer den valgte term for galskab (狂) dog også en art sandhedstale, som en underforstået opfordring til læseren om at overveje, hvori den gale mands galskab består (Tang "Lu Xun's 'Diary of a Madman'").

Behovet for læserens tolkningsarbejde accentueres i særlig grad ved det sproglige forhold mellem rammefortælling og dagbog. Læsere af den nyeste danske oversættelse vil bemærke den bedagede stil og kapitaliseringen af navneord. I den kinesiske originaludgave var den sproglige forskel på rammefortællingen og dagbogen en intervention i en kulturkamp. På originalsproget er novellens indledning forfattet på klassisk kinesisk (*wenyanwen*), der var modelleret på værker forfattet omkring 500-200 f.v.t. og hvis status og udbredelse mindede om latins i 1800-tallets Europa.

Selve dagbogsdelen af "En gal mands dagbog" er skrevet på *baihuawen*, der er en tilstræbt skriftliggørelse af tidens talesprog. Denne sprogform blev udbredt i løbet af 1700-tallet i takt med, at trykpressen gjorde det rentabelt at producere populærlitteratur for det store publikum, der ikke var uddannet i det klassiske skriftsprog. Kanoniseringen af novellen er ikke mindst baseret på, at den gjorde det respektabelt for den litterære elite at udtrykke sig på det folkelige skriftsprog. Sammenstillingen af sprogformer tydeliggør novellens karakter af artefakt, og Lu Xuns væsentligste innovation i kinesisk novelleskrivning er nok den, at han bestandigt tematiserer sine karakterers og læseres tolkningsarbejde.

I 13 udaterede optegnelser følger vi dagbogsskriverens tiltagende vanvid, der tager sin begyndelse i de første linjer.

3 Nogle argumenterer dog for, at termer som "litterær modernisme" ikke meningsfuldt kan anvendes til beskrivelse af periodens kinesiske litteratur, fordi tidens væsentligste forfattere ikke, som så mange europæiske modernister, søgte at kritisere aspekter af den nye urbanitet – såsom kapitalisme og stærk tiltro til videnskabens evne til at beskrive virkeligheden objektivt – men i stedet søgte at indføre denne i Kina (L. O.-F. Lee).

I aften er der det klareste måneskær.

Jeg har ikke set noget lignende i mindst tredive år, så gensynet føles ualmindelig forfriskende. Først nu forstår jeg at jeg i al den tid har ladet mig forblænde, og at jeg fremover bør være yderst forsigtig. Hvorfor skulle familien Zhaos hund ellers stirre sådan på mig? (Lu Xun 16).

Oplevelsen af epifanisk klarhed akkompagneres af en angstfølelse, der fæstner sig ved nabofamiliens hund. I kinesisk litteratur konnoterer det klare måneskin hjemlængsel. At hjemlængsel har været så væsentligt et topos i kinesisk poesi skyldes formentlig, at langt størstedelen af den overlevende poesi blev forfattet af den dannede klasse af kejserlige bureaukrater, der for at forebygge nepotisme og korrupsion blev tildelt stillinger langt fra deres hjemegn, hvilket betød, at størstedelen af Kinas berømte digtere tilbragte deres voksenliv langt fra deres fødeegn. Månen blev tidligt gjort til den væsentligste metafor for hjemlængslen – især den fulde måne, hvis fuldstændighed symboliserer familiens samling. Associationen understreges ved, at Lu Xun lader dagbogens første sætning – der også i den kinesiske originaludgave er trykt på en linje for sig selv, som var der tale om en digtlinje – slutte med ordene ”klareste måneskær” (月光), der netop også afslutter første linje på Kinas mest kendte digt om hjemlængsel, nemlig tang-dynasti-digteren Li Bais (701-762) ”Tavse nattetanker”.

床前明月光 Foran min seng det skarpe månelys
疑是地上霜 Tager det for lidt frost på jorden
舉頭望明月 Løfter hovedet og ser den skinnende måne
低頭思故鄉 Sænker det og tænker på min hjemstavn (Ha 68. Min oversættelse)

Cheng har peget på, at hjemlængsel bliver et markant tema for Lu Xun i årene 1921-1924, hvor han i en række noveller om mennesker, der vender hjem til deres barndomsegn, lader hovedpersonernes nostalgiske glansbilleder af landsbyidyl krakelere ved sammenstød med virkeligheden. Ifølge Cheng skal dette forstås som udtryk for den udsatte position, den kinesiske nation var i på dette tidspunkt, hvor teknologisk og militær modernisering syntes livsnødvendig for at forsvare Kinas territoriale integritet. Cheng argumenterer for, at Lu Xun lader sine novellekarakterer animere af konfliktfyldt hjemlængsel, fordi han fornemmede, at samtidens fortidsforskønnende

nostalgi truede moderniseringsreformerne og dermed Kinas fremtidige eksistens. Analysen her vil pege på, at Lu Xun allerede i "En gal mands dagbog" er optaget af, hvordan hjemmet og familien kan virke såvel dragende som dræbende.

I den næste optegnelse skærpes skribentens frygt for sine omgivelser: "En flok på syv eller otte stak hovederne sammen og hviskede, tydeligt bange for at jeg skulle høre dem" (Lu Xun 17). I den tredje optegnelse noterer skribenten, at han har overhørt en kvinde råbe til sin søn: "Jeg er så rasende, at jeg kunne bide hovedet af dig!" (18). Dagbogsskriverens reaktion herpå får af uforklarede årsager en af husstandens tjenere til at slæbe ham med hjem, hvor familien spærre ham inde på hans arbejdsværelse. At han overraskes over sin indespærring, indikerer for læseren både, at skribentens opførsel har været påfaldende, og at samme skribent har ringe forståelse for sin egen fremtoning.

Den indespærrede skribent funderer over et nyligt rygte, ifølge hvilket folk i nabobyen Ulvested har stegt og fortæret en forbryders hjerte, hvilket får ham til at konkludere, at han er omgivet af menneskeædere: "Deres ord er gift, og deres latter er knive. Alle har de skinnende hvide tænder – ligesom kannibaler" (Lu Xun 19). Inspireret af denne indsigt bladrer han en sen nattetime i en historiebog, der først synes en uafbrudt række af konfucianske begreber som "Pligt! Medfølelse! Anstændighed! Integritet!" men efterhånden fremtoner den samme befaling mellem alle linierne: "Det eneste som stod i bogen var: 'Æd hinanden!'" (Lu Xun 20).

Efter besøg af en læge, der ifølge dagbogsskriveren hviskende råder dennes bror til at konsumere ham snarest muligt, konkluderer dagbogsskriveren, at hans egen bror er menneskeæder. Og det går op for ham, at suppen til en familiesammenkomst mange år tidligere må have været kogt på hans lillesøster, hvorfor han allerede selv er inkorporeret i menneskeædernes rækker. I den sidste, kortfattede dagbogsoptegnelse spørger forfatteren: "Findes der mon børn som endnu ikke har ædt menneskekød? Frels børnene ..." (Lu Xun 31). Dagbogen detaljerer m.a.o. et forløb fra epifani forbundet til naboens hund – snart optræder stadig mere truende hundelignende figurer i form af ulve og derpå hyæner – mens frygten gradvist forskydes fra øjne til tænder til kannibalisme, og fra nabohusene til familien og ind i fortælleren selv.

Læseren kan vanskeligt se skribenten som andet end gal, men mange af datidens læsere så et psykologisk klarsyn i novellens demaskering af familieinstitutionen og den konfucianske tradition. I et essay publiceret i *Ny Ungdom* året efter roste den i samtiden berømte debattør Wu Yu Lu Xun for at have påpeget sammenhængen mellem kannibalisme og konfucianisme – hvilket var essayets titel – og citerede en række passager fra Kinas klassiske historieværker, hvori kannibalisme fremhæves som moralsk prisværdigt og/eller medicinsk effektivt.

Lu Xun var imidlertid langt fra færdig med at beskæftige sig med forholdet mellem familie/hjem, sygdom og kannibalisme. Året efter skrev Lu Xun således novellen "Medicin," hvori et par ældre kroindehavere køber en bloddryppende bolle, som de serverer for deres tuberkuløse søn – der ikke oplyses om bollens herkomst – fordi en stamgæst har anbefalet denne kur. Det fremgår undervejs, at blodet, som bollen er dyppet i, stammer fra en ung mand, der er blevet henrettet for at agitere for indførslen af en republik. At kuren var ineffektiv, forstår vi, da den tuberkuløse drengs mor besøger sin søns grav på byens fattigkirkegård, hvor gravhøjene "ledte tanker hen på et bord fuldt af dampede boller til en rigmands fødselsdag" (Lu Xun 50). Snart ankommer også den henrettedes mor for at stille mad frem til sin afdøde søn. Novellen slutter med, at den henrettedes mor beder en ravn om et tegn fra det hinsidige, men fuglen flyver bort.

Kompositorisk er novellen kompleks – ikke mindst sammenlignet med samtidens kinesisk-sprogede fiktionslitteratur, der langt overvejende er af episodisk-fortællende karakter – og læseren må selv sammenstykke det ovenfor opsummerede handlingsforløb ud fra krogæsternes samtaler. Lu Xuns intenderede kritik af medicinsk overtro er imidlertid klar. Novellen viser, hvordan almuens uforvarende er med til at kannibalisere ungdommens progressive elementer. Dette signaleres bl.a. ved, at de to afdøde unge mænds efternavne – Hua (华) og Xia (夏) – tilsammen danner et gammelt navn for Kina, *Huaxia*. De fattige forældre fungerer som elementer i et kannibalistisk spil, som de ikke selv forstår, mens deres medicinske uoplysthed og deres accept af et repressivt politisk system dømmer deres børn til fortabelse og ufrivillig kannibalisme.

Denne politiske læsning bestyrkes bl.a. ved, at Lu Xun lader henrettelsen foregå ved "Guldalderpavillonen," hvor den revolutionære republikaner og feminist Qiu Jin blev halshugget i 1907 for at have deltaget i planlægningen af mordet på provinsguvernøren, som hendes fætter, Xu Xilin, udførte for at antænde en opstand imod det herskende dynasti. Xu Xilin – der havde undervist på samme skole som Lu Xun – blev efter mordet pågrebet af guvernørens livvagter, der efter sigende spiste Xus hjerte for at demonstrere loyalitet over for den afdøde guvernør. Jeg ved ikke, om denne detalje er historisk korrekt, eller om den blev fabrikeret til illustration af dynastiets nederdrægtighed, men påstanden cirkulerede på Lu Xuns tid og blev også gengivet i Folkerepublikkens statslige avisers mindeportrætter af Xu Xilin i 2011 i anledningen af 100-året for qing-dynastiets fald.

Hvor disse to noveller tydeligt kobler sygdom og kannibalisme til en politisk kritik, skulle Lu Xun få år senere gøre offentligheden opmærksom på, at hans hele forfattergerning skulle ses i et helbredelsesperspektiv. Dette skete i forordet til novellesamlingen *Nahan* (呐喊, 1922) – nyligst oversat til dansk under titlen *Opråb*. I forordet beskriver Lu Xun, hvordan hans fars sygdom førte til, at han mødtes med foragt af pantelåneren, når han måtte pantsætte familiens ejendele for at få råd til at købe de eksotiske og i sidste instans virkningsløse medikamenter, lægen ordinerede. Ifølge Lu Xun var det således sygdom og død, der tvang ham til at forlade sit hjem og få år senere førte ham til at studere moderne medicin i Japan i jagten på "en smuk drøm om at vende tilbage til Kina efter min eksamen og behandle patienter der ligesom min far var blevet ført bag lyset af gammel overtro" (Lu Xun 9).

Lu Xun beskriver dernæst, hvordan en episode efter en universitetsforelæsning fik ham til at miste troen på moderne medicins betydning for Kinas fremtid. Efter en forelæsning viste Lu Xuns japanske underviser lysbilleder fra den pågående krig mellem Japan og Rusland, og på et af disse lysbilleder så Lu Xun en af sine landsmænd blive henrettet som spion, mens en gruppe kinesere passivt så til. Dette lysbillede, skriver Lu Xun,

havde overbevist mig om at lægevidenskab nok alligevel ikke var så vigtig. Uanset hvor stærk og hårdfør den er, vil en uintelligent og tilbagesående befolkning aldrig kunne bruges som andet end meningsløse ofre eller passive tilskuere. Og

i den forstand var det sådan set ligegyldigt hvor mange der døde af sygdom. Det vigtigste var således at ændre deres mentalitet, og fordi jeg på det tidspunkt mente at kunst og litteratur var det bedste middel, gjorde jeg mig til fortaler for en kulturel bevægelse (Lu Xun 9f.).

Disse bestræbelser slog imidlertid fejl, konstaterer Lu Xun, og derfor nærrede han heller ikke nu store forhåbninger for tidsskriftet *Ny Ungdom*. Hvorfor, spørger han, skulle man vække et par enkelte sovende sjæle, der befinder sig i et lufttæt jernkammer og alligevel er dømt til at lide kvælningss døden inden længe? Hans venners insisteren på, at nederlag aldrig er uundgåeligt, førte ham dog til at forfatte de noveller, der nu samledes i *Opråb*.

Som alle selvbiografier er også denne skitse bemærkelsesværdig for sine udeladelser. Ifølge Lu Xun traf han allerede i 1906 beslutningen om at opgive medicinstudiet for at redde den kinesiske folkesjæl gennem litteraturen. Hvad han springer let hen over er, hvorfor det tog ham mere end et årti, før han begyndte at forfatte de noveller, der skulle realisere denne vision. Lu Xun undlader også at bemærke, at familiens sociale deroute nok i mindre grad skyldtes faderens sygdom end dennes opiumafhængighed samt farfarens fængselsdom for at modtage bestikkelse (Pollard; kap. 1). Lu Xun nævner heller ikke den forbitrelse, han må have følt, da hans mor lokkede ham hjem fra Japan under påskud af at være blevet syg og pressede ham til at indgå et arrangeret ægteskab (Pollard; kap.5). Et ægteskab Lu Xun – der skarpt kritiserede arrangerede ægteskaber – ifølge eget udsagn udelukkende indgik af hensyn til sin mor, og som aldrig involverede nogen form for intimitet mellem de to ægtefolk.⁴ Lu Xun foretager m.a.o. meget væsentlige eksklusioner for at koble sine afbrudte medicinstudier med sin gerning som bureaukrat, litteraturprofessor og forfatter.

Der er to oplagte årsager til, at Lu Xun kan have ønsket at tilbyde en sygdomsbaseret læsenøgle til sit skønlitterære forfatterskab. For det første lader den Lu Xun fremstå som motiveret af såvel sønlig ærbødighed (en konfuciansk nøgledyd) som af bekymring for nationen. Novellernes

4 En i kinesisk sammenhæng endnu mere betydningsfuld kritiker af arrangerede ægteskaber, nemlig Mao Zedong, blev selv som 14-årig tvangsgift med en fire år ældre kvinde; et ægteskab Mao, ligesom Lu Xun, tog afstand fra.

familiære kannibalisme fremstår dermed ikke som anklage imod hans forældre og farfar, men som indlæg i oplysningskampen. For det andet gør påberåbelsen af sygdomsbekæmpelse det muligt for Lu Xun at legitimere sine bestræbelser på at "vække" andre. Som antydning af de ovenfor analyserede noveller fremhævede Lu Xun ofte individets ret til at gøre sig fri af dogmer og familietyranni, men hvordan kunne fortalere for individuel frihed bebrejde folk for ikke at underordne deres frihed for det nationale fællesskab? Lu Xun pegede allerede på det problem i sit lange, indflydelsesrige essay "Mara poesi," hvori han priser Nietzsche og poetiske nyskaberes voldsomme frihedstrang, men samtidig citerer Georg Brandes' advarsel om, at nationalisme nemt udarter til "raat Fædrelanderi" (Brandes 465). Sammenkoblingen af sygdom med national fragmentering tjente til at naturalisere elitens forsøg på at fremme nationalfølelsen. De resterende relevante aspekter kan med fordel udfoldes i dialog med analysen af Ding Lings sygdomsværker.

DING LING: FRA SYGDOMMEN OG I ILDEN

I 1928 fik forfatterinden Ding Ling (1904-1986) publiceret sin anden novelle, "Frøken Sofies dagbog" ("莎菲女士的日记"), i det litterære tidsskrift *Månedens Fiktion* (小说月报). "Frøken Sofies dagbog," der ofte fremhæves som den første psykologisk troværdige skildring af en ung kvindes erotiske længsler og kvaler (Fiss 346), centrerer sig i endnu højere grad end "En gal mands dagbog" om det indre frem for det ydre liv. Dagbogsnovellen eksploderede "som en granat og splintrede den litterære scenes stilhed" (Feuerwerker 70) og katapulterede Ding Ling til litterær berømmelse, men årtier senere kom den – sammen med to andre noveller om sygdom – til at koste hende voldsomme personangreb og to årtier i ufrihed.

Ding Ling, der i en periode fulgte Lu Xuns forelæsninger på Peking Universitet uden at have råd til at lade sig indskrive, skilte med sin udenlandske inspiration. Novellens handling er inspireret af Flauberts *Madame Bovary*, som Ding Ling ifølge eget udsagn læste mindst ti gange, og titelkarakterens navn er en translitteration af navnet Sophie eller Sophia – ligesom adskillige andre af de unge kvindelige hovedpersoner i Ding

Lings tidlige noveller har navne af vestligt tilsnit. Novellen er skrevet på det talesprogsnære *baihuawen*, der i årene efter publikationen af Lu Xuns novelle var blevet det foretrukne hos den litterære elite.

I "Frøken Sofies dagbog" er den tuberkuløse, titelbærende hovedperson en ung kvinde, der kort forinden er flyttet til Beijing, hvor hun bor alene på et lejet værelse. I dagbogen følger læseren hendes liv i perioden 24. december til 28. marts i et ikke-angivet årstal, der synes at være i 1920'erne. Sammenlignet med Lu Xuns dagbogsfortælling er Ding Lings dagbogsfortæller mere introspektiv, og størstedelen af dagbogsoptegningerne udgøres af jegets hyppigt skiftende og ikke sjældent selvmodsigende refleksioner over egne handlinger og sindstilstande. Nærværende læsning vil vise, at skønt dagbogens karakterer er forbløffende uinteresserede i sygdom og helbredelse, så er dagbogsfortællerens opmærksomhedsfelt struktureret omkring en dikotomi mellem nærmiljøets indflydelse (der i traditionel kinesisk medicinsk forståelse skulle være nærende) over for den fremmede (potentielt sygdomsfremkaldende) indflydelse.

Dagbogsnovellen tager sin start tidligt om morgenen d. 24. december:

Det blæser igen i dag. Det er ikke blevet lyst endnu, men vinden har vækket mig. Drengen kommer ind for at tænde op i ovnen. Jeg ved, jeg ikke kan falde i søvn igen. Jeg ved også, at jeg bliver svimmel, hvis jeg ikke står op med det samme. Når jeg bliver liggende under dynen, kommer jeg til at tænke så mange underlige tanker (11).

Fra starten er Sofie utilpas pga. sit utætte nærmiljø, hvor vinden som nævnt er sundhedsmæssigt ildevarslende. I næste afsnit forsøger Sofie at fordrive sin uro ved, hvad der vist nok er den første beskrivelse af en kvinde, der masturberer i kinesisk litteratur. "Vist nok" fordi der er delte meninger om, hvordan passagen skal tolkes. Efter min mening efterlader en tro oversættelse dog ikke meget tvivl – særligt ikke da resten af novellen fokuserer på erotisk tiltrækning – og et sådant forsøg på oversættelse gives her, fordi den ellers udmærkede eksisterende danske oversættelse udviser denne metaforiske mulighed:

Da sollyset ramte papirsvinduet, var jeg ved at varme mælken for tredje gang. I går varmede jeg den fire gange. Skønt jeg varmer den mange gange, er jeg ikke sikker på, at jeg har lyst til at drikke den, men på en blæsevejrsgang er der ikke andet, der

kan drive irritationen på flugt. Selv om jeg kan fordrive en time således, ender jeg ofte endnu mere irriteret, så hele sidste uge legede jeg slet ikke med den. Men da jeg ikke kunne finde på andet, var jeg tvunget til atter at forlade mig på det, som et aldrende menneske der søger at fordrive tiden (Ding 202).

Følelsen af uro søges kureret ved fysisk handling (masturbation), der fremstilles metaforisk som væske-indtagelse, hvilket var en primær kinesisk behandlingsform imod kropslig skranten. I næste afsnit forsøger Sofie at fordrive sin rastløshed ved at læse og genlæse avisens spalter om "retssager i forbindelse med opdeling af familieejendom, endog reklamer for midler mod kønssygdomme eller mod for stærk kønsdrift, kosmetiske produkter og teater- og biografannoncerne" (Ding og Thelle 12). Sofie opleves momentant af den fjerne verdens mangeartede ting og tilskikkelser – relateret til såvel familieejendom som til seksualitet – men snart trænger de nære omgivelser sig ind på hende: "Hele dagen hører jeg udenfor vinduet de andre beboere råbe efter drengen: 'En kedel vand!' eller 'Kom med vaskefadet!' Lydene er gennemtrængende og monotone, og jeg får ondt i hovedet af det. [...] Når jeg lægger mig på sengen, er det som om loftet trykker mig ned med en kampestens vægt" (12). Fra de allerførste afsnit får vi således etableret den tematik, der er gennemgående for hele novellen, nemlig Sofies konstante optagethed af de nære omgivers trængning sig ind på hende over for hendes forsøg på at tilnærme sig det nye og ukendte.

Sofie frustreres bestandigt af personerne i sin omgangskreds, både på grund af deres konforme livsførelse og fordi de ikke forstår hende, som hun ønsker at blive forstået. Hun nærer ømhed for sin underdanige bejler Weidi, men hun foragter ham for hans manglende evne til at skjule sine tanker samt for hans manglende evne til at afkode hendes omskiftelige opførsel. At det velkendte vækker Sofies afsmag, får vi atter bekræftet, da hun på vej i biografen løber på en flok unge piger, hvis primære forseelse synes at være, at de er fra Sofies hjemegn. Sofie noterer: "Jeg afskyer deres automatisk smilende ansigter og blander mig ikke med dem" (14).

Hvor det velkendte og forudsigelige vækker Sofies antipati, forholder det sig modsat med det fremmedartede. Kort før hun begyndte at føre dagbog, betror Sofie til dagbogen, var hun blevet så optaget af et nyt kvindeligt bekendtskab, at hun sendte hende otte lange breve på en uge uden at

modtage svar; den manglende respons synes kun at have formået Sofie til at intensivere sit epistolære stormløb. Sofies længsel imod det fremmedartede finder snart et nyt objekt i form af en ung, smuk forretningsmand fra Singapore, Ling Jishi, der i selskab med fælles venner besøger Sofies værelse. Sofie tryllebindes af Ling, der har "en ubeskrivelig fascinerende udstråling, som får mit hjerte til at galopere afsted" (17). Hendes opmærksomhed hæfter sig særligt ved hans "røde, bløde og fugtige læber. Jeg ville aldrig turde indrømme overfor nogen, hvordan jeg fristes af disse læber, som et barn af et bolsje" (17). Da selskabet har forladt hendes værelse, rapporterer hun stærkt tvetydige følelser om rummet, "hvor denne persons fodaftryk, denne persons stemme, og denne persons levnedne kagekrummer endnu ligger tilbage" (18; oversættelse modificeret).

Fra første gang han besøger hendes værelse, er det således afledte effekter af indtrængen (hjertebanken, fodaftryk, stemme) og fortæring (læber, bolsjer, krummer), der opfylder Sofies tankers. Hans navn, Ling (凌), bruges som navneord oftest i betydning "is", men det kan også betyde "forstyrre, trænge ind over, traversere." Sofie refererer imidlertid oftere til ham som "Sydhavsmanden" (南洋人), hvorved hun associerer ham med væske, men referencen tenderer også til at etablere de to som maskulin-feminin dyade, fordi tanken om ham som en skønhed fra syden er en omvendning af en i Kina almindelig forestilling om, at syden producerer smukke kvinder.⁵

Ling forekommer imidlertid uinteressert, hvilket øger Sofies betagelse, og hun foregiver interesse i at lære engelsk for at se ham. Hans selvoptagede enetaler viser hende dog hurtigt, at mens hans ydre er attraktivt, er hans vådeste drøm at blive rig og finde en opvartende kone. At denne erkendelse ikke svækker Sofies besættelse, hensætter hende i dybeste vildrede. Alt imens hun dissekerer hans overfladiske begær, kredser hun om hans øjne og læber, og fantaserer om, at hvis "han blot ville holde mig fast ind til sig og lade mig kysse sig over hele kroppen, kunne han bagefter sænke mig i havet eller kaste mig på bålet" (43). Disse opløsningsfantasier er påfaldende, fordi netop ild og vand bruges i traditionel kinesisk religion til at opløse

5 For mere om hvordan novellen vender traditionelle og koloniale kønsstereotyper på hovedet, se (Wong).

offergaver – typisk madvarer – der via et husalter sendes til forfædre i det hinsidige. Den seksuelle tiltrækning antydes således at være fatal, fordi den truer med at opløse Sofies krop og transportere hende ud af denne verden.

Hvor Sofies begær stimulerer fantasier om opløsning, beskæftiger ingen af novellens karakterer – Sofie inklusive – sig særligt med tanker eller gerninger, der har at gøre med sygdommens forværring eller helbredelse. Sofie fantasierer heller ikke om, hvad hun kunne gøre, havde hun været rask. Hendes venner udviser ingen bekymring for at blive smittede, og Ling gør sit eneste behjertede forsøg på at komme i seng med hende, umiddelbart efter at hun er blevet udskrevet fra hospitalet.

Sofies tiltagende fascination af Ling forværrer hendes søvnløshed, og da hun flytter til en endnu mere utæt og fugtig bolig for at være ham nær, ender det med længerevarende hospitalisering. Kort efter hendes udskrivelse ankommer Ling en sen nat med forføriske hensigter. I hvad der bliver dagbogens sidste optegnelse, noterer Sofie – med vrængende gåseøjne – hvordan Ling tilbyder hende "familie", "penge" og "status". Hun rapporterer også, at da han omsider erklærer sit brændende begær, lader hun ham kysse sig, hvilket fylder hende med sejrslust, men også med foragt for både ham og for sig selv (48f.). I næste øjeblik sender hun den nu insisterende Ling på porten.

Ligesom vinden, tjeneren og avisnyhederne bibragte Sofie rastløshed i dagbogens første optegnelser, efterlader Lings indtrængen og forvisning hende rastløs og dybt ulykkelig. Det er, som om berøringen af de læber, hun flere gange har fantasieret om at bide i, forvandler ham fra inciterende fremmedhed til endnu et af de påtrængende dagligdagsfænomener – kun forværret af hans tilbud om familie og respektable sociale relationer – som hun med stort besvær må forvise fra sit værelse. Få linjer senere slutter dagbogen – og dermed novellen – med en dramatisk beslutning: "Jeg har besluttet mig til at tage toget sydpå, til et sted, hvor ingen kender mig, for at spille, hvad der er tilbage af mit liv. Derfor rejser min sjæl sig atter fra smerten. Jeg betragter mig selv med medynk og jeg ler: 'Lev videre i ubemærkethed, dø i ubemærkethed! Stakkels Sofie!'" (50).

Beslutningen om at flytte er helt i tråd med Sofies stadig større hjemløshed. Mens hendes nære relationer og lune omgivelser forekommer

hende invaderende, forsøger Sofie at fortære – eller blive fortæret af – det for hende ukendte. Eller for at vende tilbage til det medicinsk-moralske udgangspunkt: hvor Sofie forsøger at minimere den porøsitet over for sine nærmeste omgivelser, der ifølge den medicinske forståelse ville være gavnlige for hende, stræber hun efter at forene sig med de fjernere omgivelser, som hun burde være langt mere påpasselig med. Hun besejrer det fremmede og sin længsel efter fysisk skønhed ved at sætte dem til livs, men dette indgyder hende en sådan lede ved sig selv, at hun forsøger at undslippe. Ved novellens slutning synes Sofie således mere hjemløs end nogensinde, og hun påtænker at flytte sydpå, imod netop det verdenshjørne novellen gennem Ling har associeret med smuk, helbredsundergravende eksotik.

I årene 1927 til 1930 forfattede Ding Ling en lang række noveller og også sin første roman. 1930 markerede imidlertid et vendepunkt, da hendes ægtemand, den succesfulde forfatter Hu Yepin, blev henrettet af Nationalistpartiet for sit virke i Kinas Kommunistparti (KKP). Det følgende år meldte Ding Ling sig ind i KKP, og i 1933 blev hun sat i husarrest af Nationalistpartiet. Det rygtedes, at Ding Ling havde lidt samme skæbne som Hu Yepin, og hendes minde blev hyldet vidt og bredt. I 1936 lykkedes det hende at flygte fra sit fangenskab, og hun rejste til KKP's base i Yan'an i den nordvestlige Shaanxi-provins, hvor hun blev modtaget som en helt af Mao Zedong og KKP's øvrige lederskab. I Yan'an blev Ding Ling hurtigt en af KKP's mest indflydelsesrige kulturpersonligheder, og hun blev både leder af Kunst- og Litteratursammenslutningen samt redaktør for litteratursektionen i *Befrielsesdagbladet* (解放日报). I 1937 invaderede Japan, og Ding Ling rejste de følgende år rundt med en gruppe skuespillere, der arrangerede stykker og holdt foredrag for at hæve landbobefolkningens moral og deres kendskab til KKP's politiske ambitioner.

I årene 1940-1942 udtrykte Ding Ling flere gange en kritisk holdning til forholdene i Yan'an. I litterær form skete dette interessant nok i to noveller, der begge handler om sygdom. I den første af dem, "På hospitalet" ("在医院中"), lader Ding Ling læger og sygeplejersker på et KKP-drevet hospital optræde egoistisk og behovsdrevet, og i "Da jeg var i landsbyen Xia" portrætterer hun de urimeligheder, et ungt voldtægtsoffer udsættes for i sin hjemby. Sin mest utvetydige kritik udtrykte Ding Ling dog i en artikel

under titlen "Tanker på 8. marts," hvor hun blandt andet skriver: "Før de bliver gift, har kvinderne høje idealer og fører en hård kamp for tilværelsen. På grund af visse fysiologiske behov og indsmigrende løfter om gensidig hjælp gifter de sig og bliver så tvunget til at være hårdtarbejdende Nora'er, der er vendt tilbage til hjemmet" (Ding og Thelle 154).

På grund af kritik som denne afholdt KKP's ledelse en række møder i sommeren 1942, hvor KKP's linjer for kulturprodukter blev trukket op. En række forfattere, heriblandt Ding Ling, blev udsat for hård kritik. Fra nu af, indskærpede Mao Zedong i en tale, der fik afgørende betydning for kunstproduktion i Kina i årtier frem, skulle kunstnere besinde sig på deres pligt til at fremme kommunismen gennem opbyggelige værker gennemsyret af uselviskhed, mod og proletarisk bevidsthed. I en offentlig selvkritik udtrykte Ding Ling anger over sin tidligere mangel på klassebevidsthed og fik lov at beholde sine poster.

Efter reprimanden i 1942 tog Ding Lings forfatterskab en markant socialrealistisk drejning, og hun vandt offentlig hyldelse for sin roman *Sol over Sanganfloden* (太阳照在桑干河上, udgivet i 1949 og oversat til dansk i 1950), for hvilken hun modtog Stalinprisen i 1951. I 1957 løb Ding Ling imidlertid ind i alvorlige politiske problemer under den af Mao orkestrerede "anti-højre kampagne," hvor hendes novelle "Da jeg var i Xia landsby" blev udsat for heftig kritik. Kritikken fokuserede på novellens hovedperson, den handlekraftige unge kvinde Zhenzhen, der stikker af fra et arrangeret ægteskab, men bliver fanget af japanske soldater og holdt som sexslave. Det lykkes imidlertid Zhenzhen at undslippe, hvorpå hun indvilliger i at vende tilbage til japanerne for at fungere som spion for KKP. Da hun omsider rejser tilbage til sin landsby, mødes hun af fordømmelse, skønt hun, som fortælleren udtrykker det, er ved at rådne op indefra.

Ding Ling blev kritiseret for at have fabrikeret en person som Zhenzhen og dermed have impliceret KKP i seksuel udnyttelse af kvinder. Zhenzhen var ydermere problematisk som karakter, fordi hun indbød læseren til at nære sympati eller endog respekt for en kvinde, der havde haft seksuelt samkvem med japanere – uanset om hendes motiv var at gavne krigsindsatsen (Edwards). Helt centralt i kritikken af Ding Ling stod således kvinders ret til at bestemme over egen krop og seksualitet, og for sin overtrædelse

af KKP's stadig mere bornerte seksualnormer kom hun til at tilbringe tyve år i skiftevis fængsel og arbejdslejr. Først i 1978 blev Ding Ling rehabiliteret og hendes værker genudgivet. Frem til sin død fortsatte Ding Ling overraskende nok med at prise KKP's kulturpolitik, og hendes få sene noveller er alle skåret over en politisk ufarlig socialrealistisk læst (Ding og Thelle).

KONKLUSION

Denne artikel har søgt at give en forklaring på, hvorfor sygdomsmotivet figurerer så centralt i de tidlige noveller af Kinas to væsentligste forfattere i første halvdel af det tyvende århundrede. Artiklen har vist, at Lu Xun i forordet til sin første novellesamling *Opråb* præsenterer ikke blot sine noveller, men hele sit levnedsløb som værende motiveret af samme drøm, der i sin tid drev ham til studiet af medicin i Japan, nemlig håbet om at kunne redde individer som sin egen syge far og ultimativt den kinesiske nation. Denne udlægning gør det muligt for Lu Xun at fremstå som drevet af omsorg for såvel familie som fædreland, og denne slagkraftige kombination benyttes til at retfærdiggøre, hvordan en person, der plæderede for individuel frigørelse, kunne se sig nødsaget til at "vække" sine landsmænd, uanset om de ønskede det eller ej. Ved at ophøje en marginal medicinsk praksis – baseret på forestillingen om, at indtagelse af beslægtedes kød og blod kunne være sygdomsbekæmpende – til at være kernen af konfucianismen, postulerede Lu Xun, at der var en umenneskelighed i hjertet af kinesisk kultur. Denne påstand harmonerede fint med intellektuelle tendenser, senere ophøjet til doxa under KKP, der i skolebøger og skåltaler har fejret Lu Xuns ophøjelse af elitens pligt til at kurere manglende patriotisme – og konsekvent overser de mange angreb på selvretfærdig magtfuldkommenhed, Lu Xun også er så rig på.

Hvor den politiske nytteværdi af sygdomsnarrativet forekommer indlysende, gør inddragelsen af Ding Lings forfatterskab det muligt at åbne for rigere sygdomsteoretiske perspektiver. Her må det først bemærkes, at dagbogsfortællerne er optagede af mange af de samme elementer: vægge og en oplevelse af at være indespærret i hjemmet; de kæmper begge med søvnløshed; de gør sig begge hyppige notater om tænder, øjne og føde-

indtagelse; de kaster begge op pga. noget de har indtaget (hhv. en fiskeret og for meget alkohol); de fantaserer begge om at spise andre eller selv at blive spist. Desuden er begge fanget i intens hyperrefleksi, der i særlig grad – og i begge tilfælde med ringe succes – rettes imod en forståelse af, hvordan de påvirkes af deres omgivelser og vice versa. Et yderligere fællestræk er, at hverken dagbogsskribenterne eller deres venner og familie udviser synderlig interesse for sygdom eller mulige former for helbredelse. Begge dagbogsfortællere placeres desuden lige fra starten i en art fremmedgjorthed over for deres nære omgivelser, der kun tager til i løbet af fortællingen, og begge fortællinger afsluttes med skribentens nylige eller forestående bortrejse.

Som beskrevet ovenfor blev samfundets normative krav om at etablere selvet som en integreret del af en organisk familiehelhed væsentligt underbygget ved medicinske antagelser om, at familiehelhedens helbred afhæng af såvel dens interne porøsitet som dens ydre afgrænsning. Vores to fortællere står netop fremmedgjorte over for deres nærmeste omgivelser – og føler sig endog truet af nærmiljøets invasion – hvilket bl.a. finder udtryk i en stærk optagethed af grænser og transgressionen heraf. Da en persons helbred blev beskyttet af velfungerende fysiske og sociale membraner (hud, munde, øjne, vægge, familier, sociale cirkler), der hjalp til med at selektere det helbedsfremmende fra det sygdomsfremkaldende, blev det nærliggende at skildre den eksilering, som sociale, politiske og videnskabelige opbrud gjorde til en udbredt erfaring i denne tid, som en oplevelse af sygdom. Novellerne peger på, at tidens rekonfiguration af sociale og fysiske rum havde oplevelsen af sygdom som følelseskorrelat, netop fordi den gældende opfattelse af disse rum var baseret på en antinomi mellem beskyttende nærhed og sygdomsfremkaldende fremmedhed.

Novellerne peger ydermere på, at selvet, som porøs entitet, stod i overhængende helbedsmæssig fare, når det i stedet for slægtens etablerede relationer stod ubeskyttet over for uklare omverdensrelationer, der associeres med fare og sygdom. Dette gælder ikke mindst i form af vinde og væsker, som jo truer ikke mindst Sofie. Dagbøger og jeg-fortællinger er netop forsøg på at skabe indre landskaber for at imødekemme dette behov fremkaldt af forandrede samfundsformer, hvor jeget ikke længere fødes ind

i klart adskilte egen- og fremmedgrupper. Denne hjemløshed har for øvrigt været aldeles akut for Lu Xun og Ding Ling, der begge oplevede, at deres barndom i velhavende og indflydelsesrige familiers midte, bl.a. pga. deres fædres død, blev afløst af truslen om uvelkomne arrangerede ægteskaber, selvvalgt eksil og hyppige boligskift.

I et længere perspektiv er det værd at bemærke, at den nye kulturpolitik, Kinas Kommunistparti formulerede i 1940'erne og gennemtrumfede nationalt i 1950'erne, betød et farvel til syge hovedpersoner i litteraturen fra Fastlandskina fra slutningen af 1940'erne frem til 1980'erne, hvilket samtidig betød, at den litterære udforskning af menneskelig subjektivitet og smerte mere eller mindre forsvandt. Som Xiaobing Tang formulerer det: "Således er den sociale realismes basale logik, ifølge hvilken sygdom kun kan fungere som en politisk allegori og ikke som en form for kondenseret oplevelse af individualitet. Fraværet af individualiseret smerteoplevelse vidner om individualitetens død." (Tang, *Chinese Modern* 159).

Mens de sygdomsramte individer forsvandt fra kinesiske kulturprodukter i fra 1940'erne, fortsatte KKP sine bestræbelser på at undergrave det familiesystem, der mange steder i Kina udøvede afgørende indflydelse på individers livsbaner samt på lokalsamfunds organisering og økonomiske aktivitet. Ægteskabsloven fra 1950, der forbød arrangerede ægteskaber og gav kvinder adgang til at søge om skilsmisse, måtte mange steder gennemføres med hård hånd, der involverede offentlige kritikmøder af dem, der ikke fulgte de nye love (Diamant). I samme periode fremstiller offentlige oplysningskampagner familien som arnested for smittefarlige sygdomme (Lei 271). Det er endvidere værd at bemærke, at heltefigurerne i skønletteratur og spillefilm produceret i Folkerepublikken fra 1950'erne og indtil slutningen af Kulturrevolutionen stort set alle er uden familie, men ofte refererer til Mao som deres far og KKP som deres mor (Clark). Der er en interessant kontinuitet fra disse noveller i 1920'erne helt op til vor tid, hvor KKP søger at konsolidere sin legitimitet ved at tage stærk fysisk og symbolsk hånd om alle former for uregulerede møder mellem folk.⁶

6 For en undersøgelse af hvordan KKP i årtier har gjort et stort nummer ud af at kontrollere "stranger sociality," se (H. Lee).

Dagbogsskrivning blev i det hele taget genstand for betydelig opmærksomhed fra KKP i samme periode. Ikke i form af litterære udgivelser, men i form af en lang række guidebøger i, hvordan man burde føre dagbog. Disse guidebøger forklarede, hvordan dagbogsskrivning kunne hjælpe det socialistiske individ til at glæde sig over tidens forandringer og lære at forstå, at smertefulde oplevelser og ønsker om individuel vinding var symptomer på, at man endnu var inficeret af feudaltidens tankevaner (Windscript). Under KKP vedblev repræsentationen af og praksisser relateret til alle tre områder – sygdom, familie og dagbogsskrivning – således med at være udsat for væsentlig politisk bevågenhed til langt op i 1980'erne.

Konkluderende kan vi sige, at Lu Xun og Ding Ling tidligt registrerer, hvordan tidens sociopolitiske forandringer kommer til at forvandle den nationale forestilling om hjemmet fra et helsebringende til et sygdomsbefængt sted. Fra at være rammen om skabelsen og reproduktionen af sunde, moralske individer, bliver hjemmet og familien en trussel imod både Kinas beståen og individets muligheder for at forfølge egne længsler og ambitioner. Når man husker, at Kinas til tider meget hårdhændede familieplanlægningspolitik bliver implementeret netop i de tidlige 1980'ere, hvor politisk og økonomisk frihed ellers på mange måder nød gunstige kår, er det næppe nogen overdrivelse af sige, at kontrollen over familielivet har været et nøglepunkt for kinesisk politik i det tyvende århundrede. Dette modsætningsforhold mellem stat og familie, der har præget Kina helt op til vor tid, kan man høre indvarslet af skønlitteraturens sygdomsplagede dagbogsfortællere allerede i århundredets første årtier.

BO ÆRENLUND SØRENSEN, ph.d., adjunkt ved Kinastudier på Københavns Universitet. Hans forskning fokuserer på moderne kinesisk historie og litteratur, særligt på erindring, kognitiv litteraturforskning og integrationen af digitale forskningsmetoder. Han arbejder desuden på to oversættelser af samtidig kinesisk science fiction.

THE INCURABLY HOMELESS CHINESE DIARY FICTION

About Lu Xun's and Ding Ling's Diseased Diary Writers

This article examines the disease motif in Lu Xun's "Diary of a Madman" (1918) and in Ding Ling's "Miss Sophia's Diary" (1928) in their historical and medical contexts. At its most fundamental, the contemporaneous Chinese conception of health was thermodynamic, vesting the utmost importance in the circulation of energies and substances. This conception had immense social importance because it provided part of the ideological scaffolding for the family structure. Inside the family, established responsibilities and hierarchies purportedly served to guide this circulation in ways supportive of health, and the same considerations charged family members with maintaining strict scrutiny of the family's barriers against any potentially illness-inducing influences that might penetrate the family fortress. Written at a time when political, social, and scientific verities were crumbling in China, these diaries record the foibles and concerns of two diseased individuals who stand alienated from their families and their immediate surroundings. By focusing on this alienation, as well as on the shared interests of the diarists in boundary crossing flows and anthropophagy, this article suggests that these short stories can profitably be read as explorations of the anxieties facing this generation of young Chinese as they sought to make a world for themselves independently of their families. What these stories dramatize is that leaving the family behind might have medical ramifications in addition to social and financial costs. In the current covid-19 context, we may not need reminding that ideas about disease and health relate in important ways to how we think of the relationship between families, boundaries, and vulnerability.

KEYWORDS

- DA: Lu Xun; Ding Ling; sygdom; helbred; kropsforestillinger; hjemmet; medicinsk humaniora
- EN: Lu Xun; Ding Ling; disease; illness; bodily conceptions; the home; medical humanities

LITTERATUR

- Brandes, George. *Samlede Skrifter*. København: Gyldendal, 1899, vol 10.
- Bray, David. *Social Space and Governance in Urban China: The Danwei System from Origins to Reform*. Californien: Stanford University Press, 2005.
- Bruun, Ole. *Fengshui in China: Geomantic Divination between State Orthodoxy and Popular Religion*. University of Hawai'i Press, 2003.
- Chen, Xiao-Ping og Shu Li. "Cross-National Differences in Cooperative Decision-Making in Mixed-Motive Business Contexts: The Mediating Effect of Vertical and Horizontal Individualism." *Journal of International Business Studies* 36 6 (2005): 622–36.
- Clark, Paul. "Model Theatrical Works and the Remodelling of the Cultural Revolution." *Art in Turmoil: The Chinese Cultural Revolution, 1966-76*. Red. Richard King et al. Vancouver: UBC Press, 2010. 167–87.
- Davies, Gloria. *Lu Xun's Revolution*. New York: Harvard University Press, 2013.
- Denton, Kirk A. *Exhibiting the Past: Historical Memory and the Politics of Museums in Post-socialist China*. University of Hawai'i Press, 2014.
- Diamant, Neil J. "Re-Examining the Impact of the 1950 Marriage Law: State Improvisation, Local Initiative and Rural Family Change." *The China Quarterly* 161 (2000): 171–98.
- Ding, Ling. "Frøken Sofies Dagbog (莎菲女士的日記)." *Xiaoshuo Yuebao* 19 2 (1928): 202–23.
- Ding, Ling, og Hatla Thelle. *Ding Ling. Noveller & biografi*. København: Tiderne Skifter, 1987.
- Edwards, Louise. "Women Sex-Spies: Chastity, National Dignity, Legitimate Government and Ding Ling's 'When I Was in Xia Village.'" *The China Quarterly* 212 (2012): 1059–78.
- Feuerwerker, Yi-Tsi Mei. "In Quest of the Writer Ding Ling." *Feminist Studies* 10 1 (1984): 65–83.
- Fiss, Geraldine. "Ding Ling's Feminist Writings: New Women in Crisis of Subjectivity." *Routledge Handbook of Modern Chinese Literature*. Red. Mingdong Gu. New York: Routledge, 2019. 343–55.
- Guo, Ying. "Lu Xun: En udforskning af pseudonymer (鲁迅: 笔名探析)." *Neimenggu Linye*, 5 (2013): 35.
- Ha, Jin. *The Banished Immortal: A Life of Li Bai*. New York: Vintage Books, 2019.
- Kuriyama, Shigehisa. *The Expressiveness of the Body and the Divergence of Greek and Chinese Medicine*. New Jersey: Zone Books, 2002.
- Kuriyama, Shigehisa. "The Imagination of Winds and the Development of the Chinese Conception of the Body." *Body, Subject, and Power in China*. Red. Angela Zito og Tani E. Barlow. Chicago: University of Chicago Press, 1994. 23–42.
- Lee, Haiyan. *The Stranger and the Chinese Moral Imagination*. Californien: Stanford University Press, 2014.
- Lee, Leo Ou-Fan. "In Search of Modernity: Some Reflections on a New Mode of Consciousness in Twentieth-Century Chinese History and Literature." *Ideas Across Cultures*. Red. Paul A. Cohen og Merle Goldman. New York: Harvard University Asia Center, 1990. 109–36.
- Lei, Sean Hsiang-lin. "Habituating Individuality: The Framing of Tuberculosis and Its Material Solutions in Republican China." *Bulletin of the History of Medicine* 84 2 (2010): 248–79.

- Lu, Tina. *Accidental Incest, Filial Cannibalism, and Other Peculiar Encounters in Late Imperial Chinese Literature*. New York: Harvard University Press, 2008.
- Lu Xun. *Opråb*. København: Sand & Jern, 2018.
- Markus, Hazel R., og Shinobu Kitayama. "Culture and the Self: Implications for Cognition, Emotion, and Motivation." *Psychological Review* 98 2 (1991): 224–53.
- Pollard, David E. *The True Story of Lu Xun*. Hong Kong: Chinese University Press, 2002.
- Shapiro, Hugh. "The Puzzle of Spermatorrhea in Republican China." *Positions* 6 3 (1998): 551–95.
- Sivin, Nathan. *Health Care in Eleventh-Century China*. New York: Springer International Publishing, 2015.
- Sørensen, Bo Ærenlund. "Porous Personhood in Contemporary Chinese Culture: A Dialogue with Cross-Cultural Psychology." *Human Arenas* 3 3 (2020): 331–42.
- Steinhardt, Nancy Shatzman. *Chinese Architecture: A History*. New York: Princeton University Press, 2019.
- Tang, Xiaobing. "Lu Xun's 'Diary of a Madman' and a Chinese Modernism." *PMLA* 107 5 (1992): 1222–34.
- Tang, Xiaobing. *Chinese Modern: The Heroic and the Quotidian*. Durham: Duke University Press, 2000.
- Unschuld, Paul U. *Traditional Chinese Medicine: Heritage and Adaptation*. New York: Columbia University Press, 2018.
- Windscrip, Shan. "How to Write a Diary in Mao's New China: Guidebooks in the Crafting of Socialist Subjectivities." *Modern China* (2020): 1–29.
- Wong, Ka F. "Modernity, Sexuality, and Colonial Fantasy in Ding Ling's 'Miss Sophia's Diary'" (1928)." *Studies on Asia* 4 2 (2014): 115–144.
- Yamagishi, Toshio. "Cross-Societal Experimentation on Trust: A Comparison of the United States and Japan." *Trust and Reciprocity: Interdisciplinary Lessons from Experimental Research*. Red. James Walker og Elinor Ostrom. New York: Russell Sage Foundation, 2003. 352–70.
- Zhang, Huiwen. "Lu Xun Contra Georg Brandes. Resisting the Temptation of World Literature." *EU-Topias* 14 (2017): 135–45.